

Prof. dr. Eglė Kačkutė-Hagan	ORCID https://orcid.org/0000-0003-0474-9329
Įkūnyta motinystė	Embodied Motherhood
<p>Kritinės motinystės studijos – viena aktualiausių lyčių studijų krypčių šiuo metu. Motinocentriniai, motiniški arba pačių motinų pasakojimai literatūroje, kine ir kituose menuose yra „tekstai, kuriuose pati motina yra pirmojo asmens pasakotoja, o trečiojo asmens pasakojimuose – figūra, kurios perspektyva yra svarbiausia“ (Rye 2009: 17) ir „literatūros kūriniai, kuriuose plėtojama motinystės tematika, motinai suteikiamas svarbus kultūrinis ir socialinis vaidmuo, motinystė vaizduojama kaip vertinga ir sudaro kūrinio struktūros bei pasakojimo ašį“ (Podnieks, O’Reilly 2010: 3). Kadangi autofikcija ir pirmojo asmens perspektyva dominuoja šiuolaikinėje moterų kultūrinėje raiškoje, šie tekstai dažnai yra autobiografiniai ir paremti asmenine patirtimi. Šis žanras sulaukė nemažo akademinio dėmesio, tačiau tyrimai apie nėštumo, gimdymo ir pogimdyminės patirties reprezentacijas kultūroje – literatūroje, kine ir mene, tik pradeda rasti (Lazzari ir Ségeral 2021; Braun 2022; Jones 2023; Karkla 2023; Björklund ir kt. 2025; Lazzari ir Po DeLisle 2025). Be to, teoriniu požiūriu šie darbai dažniausiai remiasi kultūrinėmis motinystės studijomis, o ne lyties požiūriu determinuoto kūno teorijomis. Atsiranda darbų, tiriančių motinystės priežiūros praktikas ir galimus trūkumus (Bourdeau ir kt. 2020). Tai ypač aktualu Lietuvoje, kur nepaisant reikšmingos ekonominės ir kultūrinės pažangos per pastaruosius trisdešimt metų, motinų sveikatos priežiūra vis dar grindžiama pronatalistine ideologija ir praktikomis</p>	<p>Critical motherhood studies is one of the most recent gender studies trends at this moment in time. Matrifocal, maternal or mothers’ own narratives in literature, film, and culture are “texts where the mother is herself either the first-person narrative subject or, in third-person narratives, the figure whose point of view is paramount” (Rye 2009:17) and “in which a mother plays a role of cultural and social significance, and in which motherhood is thematically elaborated and valued, and structurally central to the plot” (Podnieks, O’Reilly 2010: 3). Since autofiction and the first-person perspective dominate contemporary cultural expression by women, these texts are often autobiographical and rooted in personal experience. The genre has attracted a considerable scholarly attention, yet the scholarship on the cultural production featuring pregnancy, childbirth and postpartum is only emerging (Lazzari and Ségeral 2021; Braun 2022, Jones 2023; Karkla 2023; Björklund, et al. 2025; Lazzari and Po DeLisle 2025). Yet, such studies are few and far between and even fewer analyse texts featuring premature birth, Galichon’s study (2020) being a welcome exception. Moreover, in terms of their theoretical approach, these works tend to draw on cultural motherhood studies rather than on phenomenological theorizations of the gendered body. A lot of this literature focusses on the deficiencies of current maternal care practices and the lack of reproductive justice worldwide (Bourdeau, et al. 2020). This is particularly salient in Lithuania where despite significant economic and cultural advances in the last thirty years, maternal health care is still rooted in pronatalist ideology and practices (Bisigirskaitė 2024; Balčiūnė 2024; Sliwinska 2025).</p>

(Bisigirskaitē 2024; Balčiūnē 2024;
Sliwiska 2025).